

מדינת ישראל
משרד החינוך התרבות והספורט
מינהל החינוך הדתי

שם התלמיד/ה _____
שם בית-הספר _____
הכיתה _____
היישוב _____

לשימוש המשרד

המבחן בספר במדבר - התשס"ה

למחוזות חיפה והצפון

כיתות ד'

י' באייר התשס"ה

בשעות 10.00-11.30

תלמידים יקרים!

מבחן זה נועד לבדוק את יכולתכם להתמצא בחומש ולקרוא ולהבין את הכתוב בו ובפירוש רש"י. יהיה עליכם אפוא לעיין בחומש (בפסוקים ובפירושו רש"י) כדי להשיב על השאלות. עיינו נא היטב בשאלות ובהוראות המיוחדות לכל שאלה והשיבו בהתאם, במתינות וביישוב הדעת!

על השאלות יש להשיב בלשוונכם מלבד המקומות שבהם נתבקשתם בפירוש לצטט מן הכתוב. **חלוקת הזמן לבחינה:** משך הבחינה 90 דקות. המבחן מורכב מ-4 חלקים. אנו מציעים לכם להקדיש כ-80 דקות לחלקים א, ב, ג (עם ספר פתוח), ו-10 דקות אחרונות לחלק ד' (בעל-פה).

הקפידו נא על טוהר הבחינה, כיאה לתלמידי בית-ספר דתי הלומדים תורה ומשתדלים ללכת בדרכיה.

אנו מאחלים לכם הצלחה הן במבחן זה והן במבחנים הנכונים לכם בעתיד.

בהצלחה!

המבחן בספר במדבר - התשס"ה

חלק א' - המקרא ומשמעותו - 60 נקודות

1. מצוות בחומש במדבר

מלאו את הטבלה הבאה בעזרת רשימת המצוות שבתרמילון.

הפסוק	בקשר לאיזו מצווה נאמר הפסוק?	האם מקיימים את המצווה כיום?	אם כן, כתוב בקצרה כיצד מקיימים את המצווה כיום?
דוגמה "וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ מִקְרָא קֹדֶשׁ יְהִי־לָכֶם" (כ"ט, א)	תקיעת שופר בראש השנה	כן	תוקעים בשופר בבית הכנסת
א "...כֹּה תִבְרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמֹר לָהֶם" (ו', כג)			
ב "וְהָיָה בְּאֲכַלְכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תְּרִימוּ תְּרוּמָה לַה' " (ט"ו, יט)			
ג "מִכֹּל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִגִּפְּתֵי הַיַּיִן מִחֲרֻצִּים וְעַד זֶה לֹא יֵאָכֵל" (ו', ד)			
ד "...וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת כָּל מִצְוֹת ה'... " (ט"ו, לט)			
ה "וּפְדוּיֹו מִבְּנֵי חֹדֶשׁ תִּפְדֶּה... " (י"ח, טז)			

תרמילון:

הפרשת חלה, נזיר, יום הכיפורים, פדיון בכור אדם, ציצית, מעשר ראשון, ברכת כהנים.

14 נקודות

2. פסח שני (פרק ט', פסוקים א-יג)

א. לפניכם אמירות הנוגעות למצוות פסח ראשון, או למצוות פסח שני. סמנו בטבלה שלפניכם את הדינים הנוהגים בפסח ראשון בלבד, או בפסח שני בלבד, או נוהגים בשניהם.

פסח שני	פסח ראשון	האמירות	
✓		בארבעה עשר לחודש השני	דוגמה:
	✓	בארבעה עשר לחודש הראשון	
		אסור שיראה, או שימצא חמץ בבית	1.
		איסור חמץ בעת אכילת קרבן הפסח	2.
		שה תמים זכר בן שנה	3.
		אסור להותיר מן הקרבן עד הבוקר	4.
		יש יום טוב ביום הקרבנות	5.

ב. פסח שני נקבע לאחר פנייה מיוחדת למשה ולאהרון.

1. מה הייתה הטענה של האנשים שפנו אל משה ואהרון? (צטטו את לשון הכתוב בתורה)

2. מי חייב לעשות פסח שני?

א.

ב.

9 נקודות

3. קרח ועדתו (פרקים י"ג-י"ד)

עיינו בפרק ט"ז פסוקים יב-טו והשיבו על השאלות הבאות בלשונכם:

א. מהן טענותיהם של דתן ואבירם בפסוקים אלה?

1.

2.

ב. דתן ואבירם מזכירים פעמיים את הביטוי: "ארץ זבת חלב ודבש".

1. לאיזו ארץ הם מתכוונים בפעם הראשונה?

2. לאיזו ארץ הם מתכוונים בפעם השנייה?

ג. מה הייתה תגובת משה על טענות דתן ואבירם?

8 נקודות

4. אירועים בחומש

לפניכם רשימת אירועים אשר חלקם התרחשו בשנה הראשונה במדבר וחלקם התרחשו בשנת הארבעים במדבר. סמנו בטבלה שלפניכם ✓ באיזו שנה התרחש כל אירוע?

האירוע	השנה הראשונה במדבר	השנה הארבעים במדבר
א. מלחמת סיחון ועוג		
ב. חטא המרגלים		
ג. חנוכת המשכן		
ד. המפקד בערבות מואב		
ה. החלפת הבכורות בלויים		
ו. מות אהרן		
ז. חטא מי מריבה		
ח. עשיית החצוצרות		

8 נקודות

5. בפרק י"א ובפרק כ"א פסוקים ד-י מסופר על תלונות של העם

א. עיינו בפסוקים ומלאו את הטבלה הבאה בלשונכם.

פרק י"א	פרק כ"א		
פסוקים ד-ו: _____	פסוק ה: _____	1. על מה התלונן העם?	
_____	_____		
_____	_____		
פסוק לג: _____	פסוק ו: _____	2. מה היה עונשם?	
_____	_____		

ב. באיזה מהמקרים מסופר שהעם התחרט על חטאו?

בפרק י"א / בפרק כ"א (סמנו בעיגול את התשובה הנכונה).

ג. מה ביקש העם ממשה בעקבות החרטה? _____

12 נקודות

6. חטא המרגלים (פרקים י"ג-י"ד)

א. מה הייתה הדיבה הרעה שהוציאו המרגלים על הארץ? _____

_____

ב. מהו הדבר הטוב שאמרו כלב ויהושע על הארץ? _____

_____

ג. מה הייתה תגובת העם בעקבות דברי המרגלים? _____

_____

_____

9 נקודות

חלק ב' - מקרא ורש"י - 40 נקודות

7. "בְּהֵעֲלִתְךָ אֶת הַנֹּתִים..." (פרק ח', פסוק ב)

רש"י: "בהעלתך. למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה אז דעתו שלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו אמר לו הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומיטיב את הנרות".

א. רש"י שואל בדבריו שאלה. באיזו מילה מסתיימת השאלה? _____

ב. כתבו בלשונכם על מה הצטער אהרן? _____

ג. כתבו בלשונכם כיצד הרגיע הקב"ה את אהרן? _____

12 נקודות

8. "וַיְדַבֵּר... בְּמַדְבַּר סִינַי... בְּאַחַד לַחֲדָשׁ הַשְּׁנִי..." (פרק א', פסוק א)

רש"י: "וידבר במדבר סיני באחד לחדש. מתוך חובתן לפניו מונה אותם כל שעה כשיצאו ממצרים מנאן וכשנפלו בעגל מנאן לידע מנין הנותרים כשבא להשרות שכינתו עליהם מנאן. באחד בניסן הוקם המשכן ובאחד באייר מנאם".

א. מהם שלושת האירועים שבהם נמנו בני ישראל לפי רש"י?

1. _____

2. _____

3. _____

ב. מהי הסיבה המשותפת למפקדים (למנין בני ישראל) על פי פירוש רש"י? _____

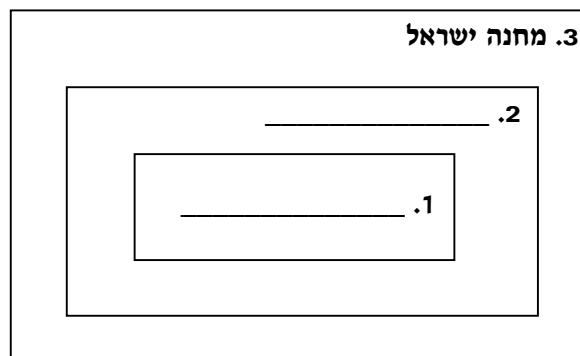
ג. על איזה מהאירועים שמזכיר רש"י מדובר בספר במדבר פרק א', פסוק א? _____

9 נקודות

9. "וּשְׁלַחוּ מִן הַמַּחֲנֶה... (פרק ה', פסוק ב)

רש"י: "וּשְׁלַחוּ מִן הַמַּחֲנֶה. תוך הקלעים היא מחנה שכינה. חניית הלויים סביב כמו שמפורש בפ' במדבר סיני היא מחנה לוייה. ומשם ועד סוף מחנה הדגלים לכל ארבע הרוחות היא מחנה ישראל. הצרוע נשתלח חוץ לכולן, הזב מותר במחנה ישראל ומשולח מן השתים, וטמא לנפש מותר אף בשל לוייה ואינו משולח אלא משל שכינה..."

א. לפניכם סדר המחנות במדבר. השלימו את שמות המחנות החסרים בתרשים.

ב. השלימו את המשפטים הבאים לפי רש"י:

1. ממחנה מס' 1 שלחו את: _____
2. ממחנה מס' 2 שלחו את: _____
3. ממחנה מס' 3 שלחו את: _____

ג. על מרים הנביאה מסופר בפרק י"ב שדברה לשון הרע על משה רבנו.

מה היה עונשה של מרים? _____
מחוץ לאיזה מחנה הוציאו את מרים על פי דברי רש"י שלפניכם? _____

13 נקודות

10. לפניכם קטע מתוך רש"י. העתיקו אותו בכתב-יד רגיל:

"ואינו מזכיר אלא בני אהרן ונקראו תולדות משה לפי שלמדן תורה מלמד שכל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו:"

_____
_____
_____

6 נקודות

סה"כ רש"י - 40 נקודות

חלק ג' - "תורת חיים"

המושג "תורת חיים" בא לבטא שמטרת כל הכתוב בתורה כולל סיפורי המאורעות, דברי ה' ודברי אחרים נועדו ללמדנו דברים שונים הנוגעים לחיינו בכל דור ודור. השאלות הבאות עוסקות בשתי דוגמאות כאלו. בתשובתיכם לשאלות הבאות העזרו גם בדברי חז"ל המובאים ברש"י מן המדרש.

1. חטא המרגלים (פרשת שלח)

א. מה גרם למרגלים שחטאו בהוצאת דיבה רעה על הארץ לנהוג כך? _____

ב. לאור מה שלמדת מחטא המרגלים מה לדעתך צריך לעשות כדי שאנשים יאהבו יותר את הארץ למרות הקשיים? _____

---

2. פסח שני (פרשת בהעלותך)

א. למה לדעתך לאנשים שפנו אל משה היה חשוב כל כך להקריב את קרבן הפסח? _____

ב. האם גם אתה מרגיש לפעמים כמותם? תאר את הרגשתך. _____

---

3. ציין אחת מן הדמויות הנזכרות בחומש במדבר שהרשימו אותך, או השפיעו עליך באופן מיוחד _____

כתוב במה הרשימה אותך דמות זו ואיך השפיעה עליך? _____
